

MODÜL 3

Özel Eğitim

ve

Rehberlik

Jet Özet

Çalışma Kağıtları

Uzman Öğretmenlik Sınavı

@seldanin_renkleri

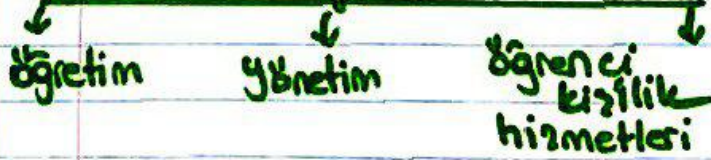
MODÜL 3

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK

J.J. Rousseau: Çocuğun yapısının tanınarak eğitimin uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini savunur.

Hümanizm insanın merkeze alındığı anlayıştır. Herkes eğitim almalı ve eğitimde fırsat eşitliğini savunur.

Okul Örgütü

Öğrenci kişilik hizmetleri:

- ★ Sosyal yardım hizmetleri
- ★ Özel eğitim ve yetiştirme hizmetleri
- ★ Sağlık hizmetleri
- ★ Sosyal ve kültürel hizmetleri
- ★ Rehberlik ve psikolojik danışma

Rehberliğin ortaya çıkmasını etkileyen koşullar

- ★ Meslek seçiminin zorlaşması
- ★ Meristemci eğitim anlayışı
- ★ Bireysel farklılıkların dikkate alınması
- ★ Bireylere tanınan seçme özgürlüğü
- ★ Karar verme gücüne sahip bireyler yetiştirme

- ★ Psikometride gelişmeler
- ★ Akıl sağlığına verilen önemin artması

→ 1953-1954 yıllarında gazi eğitim fakültesinde ilk rehberlik dersi izlendi

→ 1970-1971 yılında 24 okulda rehberlik uygulamaları başladı.

→ Bir meslek olarak okul danışmanlığı 1800'lerin sonlarında sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan mesleki rehberlik hareketi olarak başlamıştır.

Rehberlik modelleri:

1. **Parsons modeli**: Mesleki rehberliğe yönelik.

2. **Özellik faktör modeli**: (Klinik model) öğrenciyi tanıtmaya yönelik

3. **Rehberliği eğitim süreci ile kaynaştırma modeli**: Rehberliği ders saati olması gerektiğini savunan model

4. **Rehberliği karar verme sürecine yardım olarak gören model**: Karar aşamasında yardımcı hizmet olarak rehberliğin yapılmasını savunur

5. **Gelişimsel-kapsamlı Rehberlik modeli**: Belirli süreklidir ve Rehberlikte bu süreci destekler.

Rehberliğin amacı: Bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım etme

Rehberliğin ilkeleri:

- ★ Demokratik insanal bir yaklaşım
- ★ Öğrenci ile ilgili herkesin işbirliği içinde olması
- ★ Öğrenciyi merkeze alan bir sistem
- ★ Öğrencilerin kendi kişiliklerini daha iyi anlamasını savunur

★ Rehberlik yardımı verirken öğrenciyi en iyi şekilde tanımak

★ Obulun amaç ve ihtiyaçlarına uygun alanlarda yoğunlaşmak

★ Gizlilik esastır.

★ Profesyonel olarak sunulmalıdır

Rehberlik programının sürecel öğeleri:

- ★ Bireysel planlama
- ★ Müdahale hizmetleri
- ★ Sistem desteği
- ★ Rehberlik müfredatı.

Rehberlik hizmetleri ve istekleri

- ★ Oryantasyon
- ★ Psikolojik danışma
- ★ Bireyi tanıma
- ★ Bilgi toplama ve yayma
- ★ Yönetme ve geliştirme
- ★ İzleme
- ★ Müsavirlik
- ★ Araştırma ve değerlendirme
- ★ Çevre ve veli ilişkileri

Okullarda Psikolojik danışma ve Rehberlik hizmetleri:

1. Hizmetler modeli:

- Oryantasyon
- Bireyi tanıma
- Bilgi verme
- Psikolojik danışma
- Geliştirme
- İzleme

2. Süreç modeli

3. Görevler modeli

4. Kapsamlı psikolojik danışma ve rehberlik programları modeli:

- Bireysel planlama
- Müdahale hizmetleri
- Sistem desteği
- Rehberlik müfredatı

Kapsamlı RPD programının özellikleri

- ★ Sonuç temellidir.
- ★ Standart temellidir.
- ★ Veri tabanlıdır.
- ★ Belirsiz ve kapsamlıdır.
- ★ Takım çalışması gerektirir.

Okul RPD hizmetleri programı

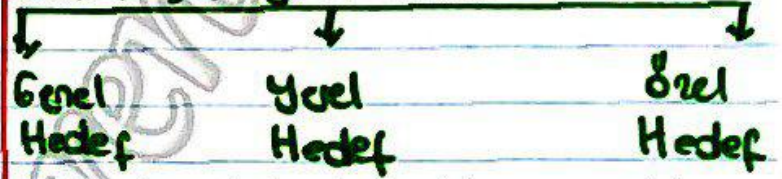
Bu programı hazırlamakla görevli ekip Rehberlik hizmetleri yürütme komisyonu.

- Müdür (Görevlendirdiği müdür yardımcısı)
- Psikolojik danışman/rehber öğretmen
- Özel ve disiplin kurulu temsilcisi

- Sınıf rehber öğretmenlerinden her sınıf düzeyinden seçili birer temsilci
- Okul aile birliği başkanı
- Öğrenci temsilcisi
- Okulda psikolojik danışman yoksa RAK'dan yardım alınarak RHYK tarafından hazırlanır

★ Komisyon birinci dönem başında, ikinci dönem başında ve ders yılı sonunda en az üç kere toplanır

Okul RPD Programı hazırlama süreci

★ Genel hedefler bakanlıkça, yerel hedefler rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il yürütme komisyonlarıca, özel hedefler eğitim kurumlarıca belirlenir

RPD hizmetleri yürütme komisyonu

→ Kurumlarda RPD hizmetlerinin planlanması için RPD hizmetleri yürütme komisyonu kurulur. Bu komisyon okul müdürü başkanlığında

- Müdür yardımcısı
- Rehber Öğretmen
- Her sınıf düzeyinde sınıf rehber öğretmen seçili birer temsilci
- Okul öncesi farklı yaş gruplarından çocukların eğitiminden sorumlu en az bir öğretmen
- Disiplin kurulu/Onur kurulu birer temsilci
- Okul aile birliğinden bir temsilci

Engel: Yetersizlik sonucu beynin toplumsal yaşamda aktarılmanın gerçekleştirileceği rolleri yerine getirememesi.

Yaygın olarak karşılaşılan özel eğitim ihtiyacı öğrencileri

- * Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler
- * Otizm spektrum bozukluğu
- * Öğrenme güçlüğü
- * Dil ve konuşma bozukluğu
- * İsteme yetersizliği
- * Görmeye yetersizliği

Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler

- * 22 yasından önce çıkar
- * Hafif, orta, ağır, çok ağır olarak dörtte ayrılır
- * Yetersizlik yerine engel kelimesi kullanılır. Teşhisinde farklılıklar var.
- * Zeka puanı 70 ve altındadır
- * Dikkat süreleri çok kısadır
- * Öğrenmelere karşı motivasyon düşük, öğrenilmiş çaresizlik yaşarlar
- * Alıcı dil, ifade edici dil, sosyal beceriler sınırlıdır

Otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciler

- * Nörolojizimsel bir bozukluktur
- * Sosyal gelişim ve etkileşimde sorun yaşar
- * Oyun becerileri ve yeteneklerle iletişimleri sınırlıdır.
- * Alıcı ve ifade edici dil boyutunda sınırlılıklar olabilir
- * Hafif, orta, ağır düzeyde olur
- * Sosyal iletişim, göz teması kurma, beden dili kullanma, duygu ve düşünceleri anlama sınırlıdır.

otizm belirtileri:

- * Göz temasından kaçınır
- * Sarılmaya normal tepki vermez
- * Sosyal tepki vermede duygusuzluk
- * İstikrarlı tepki vermeyebilir
- * Ses tonu, yüz ifadesini anlamayabilir
- * Oyun becerileri, aktarı etkileşimi sınırlıdır
- * Yönergeyi anlama, ifade edici dil sınırlı
- * Ses tekrarı, an-ben zamları artırabilir
- * Değişikliklerden rahatsız olma
- * Ses, dokunma, görsel uyarılmadan ağız rahatsız olabilir

Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler

- * Okuma, yazılı anlatım, matematik alanında nörolojizimsel bir bozukluktur
- * Normal zekaya sahip ama beynin işlevi farklıdır
- * Performanstaki değişiklikler fazladır
- * Disleksi olan öğrenciler okumada sıkıntı yaşar

* Başarısızlık yaşadıklarını düşündükleri için öğrenilmiş çaresizlik yaşarlar

Dil ve konuşma bozukluğu olan öğrenciler:

- * Başkalarının söylediğini anlamada güçlük çekerler.
- * Duygu ve düşünceleri ifade etmede güçlük yaşarlar.
- * Ses üretiminde ya da bazı sesleri söylemekte güçlük yaşarlar
- * Kelime ya da konuşma ritmini yakalamada güçlük yaşarlar

İşitme yetersizliği olan öğrenciler

- ★ Zihinsel yetersizliği yoktur.
- ★ Okuma düzeyleri akıllarından düşüktür.
- ★ Konuşulanları anlama, konuşmasının anlaşılabilirliği işitme düzeyine göre değişir.
- ★ İşitme yetersizliği dil ve iletişim becerilerini olumsuz etkiler.

Görme yetersizliği olan öğrenciler

- ★ Öğrenme, dokunarak ve işiterek olur.
- ★ Hareketlerinde hareket etme sınırlılıkları vardır.

Rehberlik anastırma merkezine yönlendirme

İlk belirleme → Gönderme → Gönderme öncesi

Ayrıntılı değerlendirme

Eğitsel değerlendirme

Tanımlama

- Özel eğitim hizmetlerine uygunluğuna karar verme
- Bep hazırlama
- İzleme ve değerlendirme

★ Öğretmenler RAK'a yönlendirilmeden önce öğrencinin performans düzeyine ilişkin değerlendirme yaparlar.

Değerlendirme süreci: İlk belirleme aşamasıyla başlar. Bu süreçte öğrencinin performansıyla ilgili kaba bir değerlendirme yapılır.

İkinci aşama da ise öğrencilere gönderme öncesi süreç uygulanır.

Gönderme öncesi süreç

1. Bilgi toplama
2. Müdahale programı hazırlama
3. Müdahale programını uygulama ve sonuçlarını değerlendirme

★ Ülkemizde özel eğitim hizmetlerine uygun olduğuna karar verilen öğrencilerin **kaynaştırma** veya **özel eğitim okulunda** eğitim almaları sağlanır.

Her ikisi içinde BEP hazırlanır.

Özel eğitim öğrencilerinin eğitim ortamları:

- ★ Katılı özel eğitim okul ve kurumları
- ★ Bütünleşik özel eğitim okul, kurumları
- ★ Özel eğitim sınıfları
- ★ Yarı zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme
- ★ Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme

BEP'in özellikleri:

- ★ Özeldir.
- ★ Bireyselleştirilmiştir.
- ★ Yıllık olarak hazırlanır.
- ★ Öğrenciye ve ailesiyle paylaşılan bir belgedir.
- ★ Düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
- ★ Öğretim yöntem ve stratejilerini belirtir.
- ★ Hedefler ve amaçlar belirtir.

Bep geliştirme birimi:

- ★ Okul müdürü'ü yada müdür yardımcısı başkanlığında
- ★ Rehber öğretmen
- ★ Öğrencinin sınıf öğretmeni
- ★ Öğrencinin diğer öğretmenleri
- ★ Öğrencinin velisi
- ★ Öğrencinin kendisi

BEP'te bulunması gereken temel öğeler

- Öğrencinin demografik özelliklerinin bilinmesi
- Öğrencinin eğitsel performans düzeyinin tanımı
- Uzun dönemli ve yıllık hedefler

- Kısa dönemli hedefler
- Öğretim yöntemleri ve materyalleri
- Zamanın başlama ve bitiş tarihleri
- Uygun değerlendirme yöntemleri ve ölçütleri
- Ek hizmetler.

Öğretimin biryselleştirilmesinin ve öğretim uyartması kapsamında yapılabilecek düzenlemeler

- ★ Fruktsel düzenlemeler
 - ★ Sürece yönelik düzenlemeler
 - ★ Sınıf ılıkımına yönelik düzenlemeler
 - ★ Öğretimsel düzenlemeler
 - ★ İslayisile ilgili düzenlemeler
- Öne çıkan özel yetenek kurumları**

- ★ **Üstü halka kurumu** (Benzuli 1978)
 - Normal üstü yetenek
 - Yarattıcılık
 - Motivasyon
- ★ **Beşgen kurumu** (Stenberg 1995)
 - Hükmellik
 - Üretkenlik
 - Nadrılık
 - Kanıt
 - Değer

- ★ **Bulanık Kurum** (Sak 2011)
 - Bineydeki yatkınlıklar uyruclar

★ Ayrimsal üstün zeka kurumu:

- Üstün zeka
- Üstün yetenek

Özel yeteneklilerin özellikleri

- Dil gelişimleri aktarılarına göre ikide
- Erken okuma, yazma becerisi gösterir
- Heraklı olma, çok soru sorma
- Mantık, muhakeme gibi becerilerde erken gelişim
- Beniz hayal gücü yarattıcılık
- Duygusal açıdan duyarlı

- Empati erken gelişim
 - Hükmelliyetçilik
 - Liderlik eğitimi, geniş ilgi alanı
- Özel yeteneklilerin içindeki özel gruplar:**

- ★ Öğrenme güçlüğü ve özel yetenek
- ★ Savant sendromu
- ★ Williams sendromu
- ★ Deha çocukları

TANILAMA ASAMALARI

1. Aday gösterme
2. Tarama
3. Detaylı ılıme
4. Karar

: Özel yeteneklilerin eğitiminde farklılaştırma:

1. Gruplama:

- Tam zamanlı homojen gruplama (Fen lisesi)
- Tam zamanlı karma gruplama (Normal sınıf)
- Yar zamanlı gecici gruplama (Destek eğitim odası)

2. Zenginleştirme:

- Bağımsız çalışmalar ve projeler
- Saha gezileri yarışlar
- Eleştirel düşünme teknikleri
- Davetli konuşmacı

3. Hızlandırma:

- Sınıf atlama - sınavla ders atlama
- Üstüders alma - erken mezun olma

Türkiye'de özel yeteneklilere eğitim veren kurumlar

okullar ⇒

- Fen liseleri
- Konservatuvarlar
- Destek eğitim odaları

okul sonrası programlar ⇒

- Bilsem
- Üniversite tabanlı programlar

★ ÜYEP 2007 yılında Anadolu Ünv. bünyesinde üniversite kmelli btr program olarak kurulan üstün yetneklî Eğitim Programı 2014 yılında üstün yetneklî uygulama ve araştıırma Merkezi haline geldi.

ÜYEP MERKEZİ

- ★ Tanılama
- ★ Grup Eğitimi
- ★ Öğrenci Danışmanlığı
- ★ Aile Danışmanlığı
- ★ Aile Semineri

ÜYEP MERKEZİ BULUNAN ÜNİVERSİTELER

- Anadolu Ünv.
- Ege Ünv.
- Hacettepe Ünv.
- İnönü Ünv.
- Karabük Ünv.
- Bülent Ecevit Ünv.

: Özel yetneklîlerin öğretmenleri:

- Öğrencinin hırına uygun hareket etmeli
- Ödevlerde tekrarlara öğirlik vermemeli
- Tartışma, proje, drama uygulamalarına öğirlik vermeli
- Grupla olduğu kadar bireysel çalışmalarada önem vermelidir
- Başarılarını srekli kendi performansında değerlendirmelidir
- Akademik konuların dışında sanat, spor gibi alanlardaki becerilerini de geliştirmeye yönelik çalışmalıdır.

Modül 3

Rehberlik ve özel Eğitim

Jet özet